

зазначає Г.Маркузе, «для цивілізації, що досягла ступеня зрілості, той же, або навіть менший рівень регламентації інстинктів означав би більш високий ступінь репресії, так матеріальний та інтелектуальний прогрес скорочує необхідність в обмеженнях та тяжкій праці, і цивілізації може надати можливість для значного вивільнення енергії потягів, яка раніше витрачалася на панування та роботу».

**Висновки.** За сучасних умов набуває особливого значення проблема ефективної організації консолідованої діяльності індивідуумів. Це є надзвичайно актуальним в галузевих напрямках, де розвиток досягається за рахунок використання творчої складовою окремої особистості. В результаті питання керування діяльністю суспільних груп та конкретних індивідів стає запорукою процесу економічного розвитку на рівні галузі, а також національної економіки в цілому.

В роботах Г.Маркузе досліджувалися питання психологічного контролю життєдіяльності людини як в масштабі фірми, так і на рівні держави. На його думку сучасний етап соціально-економічного розвитку характеризується процесом цивілізаційного домінування над людськими інстинктами з боку навколишнього середовища. Формуючи систему людських потреб, соціально-економічні інститути намагаються маніпулювати особистостями.

#### **Список літератури.**

1. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Одномерный человек: Исследование идеологии развитого индустриального общества. / Г. Маркузе. – М.: ООО "Издательство АСТ", 2003. – 526 с.
2. Шумпетер Й. Капитализм, Социализм и Демократия. / Й. Шумпетер. — М.: Экономика, 1995. - 540 с.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры). / Й. Шумпетер — М.: Прогресс, 1982. — 455 с.

УДК 330.8

## **ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ**

Кібенко К.А.

*Таврійський державний агротехнологічний університет  
імені Дмитра Моторного  
м. Мелітополь, Україна*

*Summary. The features of the application of foreign experience to ensure the effective development of peasant farms in Ukraine are investigated. The main problems of the implementation of modern measures and ways to stimulate the activities of family forms of agricultural entrepreneurship are formulated.*

**Keywords:** farm, foreign experience, efficiency, institution, development.

**Постановка проблеми.** Сучасний стан розвитку аграрного сектору економіки України характеризується домінуванням малих форм виробничої діяльності в цілій низці галузей. Необхідність вивчення проблеми застосування закордонного досвіду для забезпечення ефективного функціонування селянських господарств обумовили актуальність теми дослідження.

**Основні матеріали дослідження.** Особливості використання закордонного досвіду забезпечення ефективної діяльності малих форм аграрного виробництва у вітчизняному економічному просторі обумовлені наступними обставинами.

1. Специфічний характер диференціації суб'єктів малого аграрного виробництва в системі національної економіки, обумовлений результатами реформування колгоспно-радгоспної системи організації сільськогосподарського виробництва. Внаслідок відповідних організаційно-майнових трансформацій на даний момент переважну більшість суб'єктів вітчизняного малого аграрного підприємництва становлять фермерські господарства. Однак дана група аграріїв займає порівняно незначні позиції в структурі виробництва сільськогосподарської продукції (в середньому від 6 до 10% по різних видах). Разом із цим понад від 45 до 90% від загального обсягу виробництва припадає на господарства населення, що являють собою унікальну сукупність сільгоспвиробників, аналогів якої в європейській або американській системі аграрного підприємництва немає. Це обумовлює необхідність дослідження досвіду реформування сільського господарства в країнах, де раніше функціонування економічної системи жорстко контролювалося державними установами.

2. Низький рівень інституціоналізації суб'єктів аграрного виробництва сімейного типу. Однією з вимог ефективного розвитку малого аграрного підприємства за сучасних умов є набуття ним статусу соціально-економічного інституту, що не тільки виконує певні функції, а й має своїх представників в системі органів влади, як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. В державах із соціально орієнтованою економічною системою, до яких відносять як країни ЄС, так і США, відповідна практика є абсолютно нормальною і дозволяє формувати адекватні відносини між бізнесом, населенням та владними інститутами. Хоча, з формальної точки зору, представники вітчизняного малого аграрного підприємства мають можливість інтегруватися у певні структури (Асоціація фермерів та приватних землевласників), в рамках яких відстоювати свої інтереси, проте ефект від їхньої діяльності доволі незначний. Яскравим прикладом може служити ситуація навколо нормативно-правового закріплення статусу «сімейних фермерських господарств». Незважаючи на численні зауваження з боку представників Асоціації, відповідний законопроект було затверджено у редакції, яка, окрім іншого, стримує економічну активність селянських господарств, що не мають офіційного статусу.

Відсутність з боку держави стратегічного бачення ролі суб'єктів малого аграрного виробництва як селюформуючого та селютворючого фактора, що

на даний момент також значною мірою формують вітчизняний ринок продовольства. Відповідне ставлення знаходить своє відображення навіть у системі нормативно-правової диференціації даної групи аграріїв, яку можна умовно назвати «фермерські господарства та інше». Права та обов'язки фермерів, процедура отримання статусу, характер трудових та майнових відносин, - все це виписано детально ще на початку реформування вітчизняної аграрної сфери. Разом із цим діяльність індивідуальних підприємців-аграріїв, неформальних сімейних господарств тощо здійснюється із мінімальним застосуванням правових норм.

**Висновки.** Виділено особливості застосування закордонного досвіду щодо забезпечення ефективного функціонування малих форм господарювання, основних з яких є наступні. Специфічний характер диференціації суб'єктів малого аграрного виробництва в системі національної економіки. Низький рівень інституціоналізації суб'єктів аграрного виробництва сімейного типу. Відсутність з боку держави стратегічного бачення ролі суб'єктів малого аграрного виробництва як селоформуючого та селоутворюючого фактора.

#### **Список літератури.**

1. Жук В.М. Неформальні інститути селянства у моделюванні реформ та аграрної політики: теорія і практика. Економіка АПК. 2017. №9. С.5-18.
2. Онегіна В.М., Шibaєва Н.В. Інституційна основа аграрної політики: українські реалії й досвід США та ЄС. Економіка АПК. 2016. № 1. С.18-23
3. Кальченко С.В. Розвиток особистих селянських господарств в умовах системних трансформацій аграрного сектору: монографія. – Мелітополь.: «Люкс», 2014. – 408с.
4. Чаянов А.В. Природа крест'янського хазяйства. Труды Всерос. съезда Лиги аграрных реформ. - М., 1918. С.4-5

УДК 332.02:330.341.1

## **СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ**

Почерніна Н.В., к.е.н.

*Таврійський державний агротехнологічний університет  
імені Дмитра Моторного  
м. Мелітополь, Україна*

**Summary.** *The main directions and priorities of the development of the region's scientific and technical potential are described.*

**Keywords:** *development strategy, scientific and technical potential, region.*

**Постановка проблеми.** Формування стратегії розвитку регіону орієнтоване на реалізацію цілей сталого розвитку та створення передумов для здобуття довгострокових конкурентних переваг як в межах національної